

Signalen en adviezen ten behoefte van het jaarplan 2026

Faculty Audit & Assurance

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Mei 2025

Hoofddorp, 10 maart 2025

Aandachtsgebied 1: Beroepscultuur	
Toelichting	Ten aanzien van het strategisch programma Beroepscultuur adviseren wij de NBA aan te sluiten op het IESBA Standard-Setting Project “Accounting Firm Culture and Governance” en hierop best practices vanuit het Nederlandse werkveld in te brengen. Verder adviseren wij hierbij ook verkregen inzichten uit de actieve opvolging op de aanbevelingen van de kwartiermakers te betrekken, zoals die op dit moment onderhanden is, waaronder de uitwerking van een code voor Commissarissen van accountantsorganisaties en de aanstaande implementatie van de AQI dashboards. De laatste jaren is ten aanzien van het thema beroepscultuur veel onderzoek gedaan en zijn vele inzichten gedeeld. Naast het oordeel van de kwartiermakers over de noodzakelijk door te voeren verbeteringen in de accountancy sector, zijn ook andere specifieke(re) onderzoeken uitgevoerd die opvolging behoeven of reeds opgevolgd worden. Wij adviseren de NBA de hieruit verkregen inzichten samen te brengen en de dialoog hierover met accountantsorganisaties voort te zetten gericht op de te realiseren cultuurverandering. In dit kader benoemen wij bijvoorbeeld de uitkomsten van de periodieke uitvraag onder de NBA Young Profs en de recente inzichten uit het in januari 2025 door Wendy Groot gepubliceerde proefschrift “Seeking Audit Quality”. Onze observatie is dat het thema beroepscultuur vanuit de NBA projectmatig en fragmentarisch wordt aangestuurd. Gezien het belang van dit thema voor de kwalitatieve uitoefening van het(openbare) accountantsberoep bespreken wij graag de mogelijkheden voor een meer structurele invulling en de wijze waarop dit ingericht zou kunnen worden.

Aandachtsgebied 2: Duurzaamheid – CSRD	
Toelichting	Verankering van de CSRD in de Nederlandse wet en regelgeving en het recent voorgestelde Omnibus-pakket zijn belangrijke thema's voor de accountant die assurance opdrachten verrichten, alsook voor opstellers van het jaarverslag (veelal accountants in business). De regelgeving betreffende de te geven assurance door accountants bij de CSRD verantwoordingen is nog volop in ontwikkeling. Met name het recent gepubliceerde Omnibus-pakket en de achterblijvende implementatie van de CSRD in de Nederlandse wet brengen onzekerheid en onduidelijkheid met zich mee. Ons bereiken signalen dat er nog veel vragen / onduidelijkheden bestaan bij leden die assurance bij CSRD verantwoordingen (gaan) geven. Maar ook bij leden (met name de accountants in business) die deze informatie moeten opstellen. Wij maken ons zorgen over het tijdig beschikbaar komen van wetgeving en guidance op dit gebied. Het voorgestelde Omnibus-pakket leidt tot een verlaging van de lasten voor de verantwoordingsplichtigen en de benodigde

	tijdsinvestering van de accountant omdat er “targeted” assurance komt. Echter, wat dit precies inhoudt en conform welke assurance standaard (o.a. ISSA 5000, COS3810N, ISA3000 etc.) de accountant de opdracht moet uitvoeren is onduidelijk. Daarnaast is in het Omnibus-pakket ook aangekondigd dat de ESRS-standaarden aangepast zullen worden, dit brengt verdere onduidelijkheid en onzekerheid voor accountants en opstellers. Wij zijn verheugd te constateren dat dit besef ook binnen de NBA leeft (zie bijvoorbeeld de reactie van de NBA-voorzitter op het voorgestelde Omnibus-pakket). Ons advies is dat de NBA actief voorlichting (blijft) geven over actuele ontwikkelingen ten aanzien van: - ESG accountingvraagstukken; - De uit te werken CSRD verantwoordingen; - De uit te voeren assurance werkzaamheden hierop; - De (PE) eisen die worden gesteld aan leden die CSRD verantwoordingen van (wettelijke) assurance mogen voorzien. Wij adviseren hierin samen op te trekken met de kennis- en serviceorganisaties in de sector, om in gezamenlijkheid voor het gehele accountantsberoep een integrale aanpak uit te werken gericht op continue kennisdeling en het delen van “best practices”. Hierbij is een juiste ‘op maat’ uitwerking per doelgroep accountants het uitgangspunt. Ook vragen wij aandacht om het thema CSRD effectief te blijven verankeren in het PE-programma. Hierbij is het belangrijk om naast kennisdeling ook in te zetten op intervisie en dialoog aan de hand van casussen en het delen van “best practices”. Wij adviseren de NBA de lijn van het stimuleren van ESG door te zetten en de beroepsgroep te blijven enthousiasmeren om te investeren in verdere verduurzaming en de rapportage en assurance daarbij, ook al zal het tempo en de reikwijdte onder het voorgestelde Omnibus-pakket afnemen.
--	--

Aandachtsgebied 3: Fraude	
Toelichting	Vanuit het perspectief van de toezichthouder (AFM) schieten de werkzaamheden van de controlerend accountant op het gebied van frauderisico's (nog steeds) tekort. In de meest recente rapportage over dit thema heeft de AFM geconcludeerd “...dat in alle onderzochte wettelijke controles tijd en aandacht is besteed aan frauderisico's en daarmee samenhangende werkzaamheden, maar deze werkzaamheden zijn te vaak onvoldoende specifiek en onvoldoende diepgaand.” De NBA heeft de afgelopen jaren de beroepsontwikkeling op het gebied van fraude gestimuleerd. Dit heeft een positieve bijdrage geleverd aan de kwaliteit van controles rondom fraude, maar heeft dus nog onvoldoende verbetering opgeleverd. Wij vragen aandacht voor de effectiviteit van de in het verleden uitgevoerde activiteiten in het kader van fraude en hoge prioriteit te blijven geven aan dit

	onderwerp. Wij zijn van mening dat de norm (wat wordt er verwacht van de controlerend accountant) steeds duidelijker is geworden. Onder andere door de uitgebrachte NBA handreikingen en de consequente rapportagelijnen en uitingen door de AFM. De verbetering zal vooral gezocht moeten worden in de juiste adressering van frauderisico's in de controle en het daarop specifiek afstemmen van controlewerkzaamheden. Dit betreft het toepassingsgerichte deel. Wij denken dat innovatieve controleaanpakken door bijvoorbeeld de inzet van data analyse hieraan een belangrijke bijdrage kunnen leveren. Wij vragen de NBA hiervoor aandacht en middelen in te blijven zetten om de beroepsgroep te faciliteren bij de doorontwikkeling van de controleaanpak en controle uitvoering op het thema fraude. Indien er op het thema fraude verschillende inzichten bestaan ten aanzien van het toe te passen normenkader, stellen wij de normduiding met stakeholders ter discussie, en bij uitsluitel hierover de beroepsgroep actief te betrekken bij de benodigde opvolging.
--	--

Aandachtsgebied 4: De MKB-accountant als betrouwbare samensteller en adviseur

Toelichting	De faculty Audit & Assurance heeft op dit strategische programma geen input.
-------------	--

Aandachtsgebied 5: Regelverbetering

Toelichting	Vermindering van regeldruk is een uitstekend streven, wij vragen echter aandacht voor een grondige analyse naar het (al dan niet) bestaan van regeldruk (beleving) en wat het (openbare) accountantsberoep als "regeldruk" ervaart en tenslotte wat de mogelijke invloed van de NBA hierop is. Onze observatie is dat er (grote) verschillen bestaan in regeldrukbeleving tussen de grote en kleine openbare praktijken/accountantsorganisaties. Onze suggestie is verder onderzoek te doen of er een relatie bestaat tussen regeldrukbeleving en de schaalgrootte in het kwaliteitsstelsel van de accountantsorganisatie. Ons uitgangspunt is dat in de verdere uitwerking en opvolging de NBA zich primair richt op haar faciliterende rol (hulp/support/kennisdeling) ten aanzien van de leden. Hierbij kan de NBA in nauwe samenwerking met kennis- en serviceorganisaties uitwerken hoe de beroepsgroep effectief kan omgaan met specifieke wet- & regelgeving, bijvoorbeeld door kennisdeling en het delen van "best practices" (in lijn met NBA helpt/NV COS 315 webinar). Belangrijk aandachtspunt hierbij is ook het beter toegankelijk en bereikbaar maken van kennis. Het is onze indruk dat discussies binnen ons beroep over normduiding negatief bijdragen aan regeldruk(beleving) van professionals. Wij adviseren dit als aandachtspunt mee te nemen in het vervolg van het project. Verder vragen wij in de communicatie over regeldruk aandacht voor nadere uitleg over de aard van de regeldrukbeleving. Daarbij geven wij als aandachtspunt mee om de communicatie op dit thema te voorzien van een meer positievere toonzetting.
-------------	--

Aandachtsgebied 6: Herijking beroepsprofiel	
Toelichting	In onze beantwoording op de consultatievragen hebben wij al gereageerd op de herijking van het beroepsprofiel en ook in een eerdere fase hebben wij al gereageerd op de planning van deze herijking. Overall zien we dat er duidelijke keuzes worden gemaakt in het voorliggende ontwerp voor de verordening op het beroepsprofiel. Inhoudelijk kunnen we ons in grote lijnen vinden in het concept, rekening houdend met hetgeen we hebben opgenomen in de beantwoording van de consultatievragen. Wel vragen we aandacht voor een zorgvuldige implementatie van het (herijkte)beroepsprofiel ervan uitgaande dat de verordening in de ledenvergadering van juni 2025 wordt aangenomen. Met name de invloed van het herziene beroepsprofiel op de permanente educatie vraagt om de nodige aandacht; de toepassing en uitvoering van het beroepsprofiel op de initiële opleiding is normaliter bij CEA en de onderwijsinstellingen in goede handen. Het gevaar van het niet adequaat implementeren van de gevolgen van het gewijzigde beroepsprofiel in de permanente educatie is dat accountants teveel doorgaan met wat ze al deden, gericht op onderwerpen waarmee ze vertrouwd zijn. Juist wijzigingen in het beroepsprofiel zouden met zich mee moeten brengen dat ook voldoende aandacht wordt besteed aan veranderende behoeften in de beroepsontwikkeling van al ingeschreven accountants.

Aandachtsgebied 7: Evaluatie PE	
Toelichting	Herziening PE regeling: Voordat kan worden overgegaan tot verdere concrete uitwerking dient eerst helder uitgewerkt te worden <u>waarom</u> er getoetst moet worden en <u>wat</u> er getoetst moet worden. Vervolgens kan worden verdiept op de instrumenten die daarvoor nodig zijn. Wij blijven binnen de NBA aandacht vragen om de PE systematiek wat minder vrijblijvend te maken ten aanzien van het volgen van (verplichte) kennisdelingsessies en hierbij bewuster in te zetten op dialoog/intervisie/reflectie rondom relevante thema's binnen ons beroep. Vanuit de thans lopende onderzoeken naar examenfraude, en het ontstane beeld vanuit de bredere maatschappij hierop, adviseren wij de NBA in te zetten op een stevig en kritisch toetsingsmechanisme binnen de sector. Ten aanzien van het thema examenfraude adviseren wij de NBA meer duiding te geven aan wat examenfraude exact is en hierover met leden te communiceren. Op basis van de uitwerkingen hiervan adviseren wij de NBA een duidelijke visie te delen. In een verdere uitwerking hiervan dient vooraf expliciet uitgewerkt en gecommuniceerd te worden of en hoe per toetsing intervisie en dialoog zijn toegestaan als onderdeel van een toetsing.